

Vantaa

LINTUVUOSI 2022

TEEMAVUODEN
LOPPURAPORTTI

LINTUVUOSI 2022 JATKOI LUONTOTEEMOJEN SARJAA

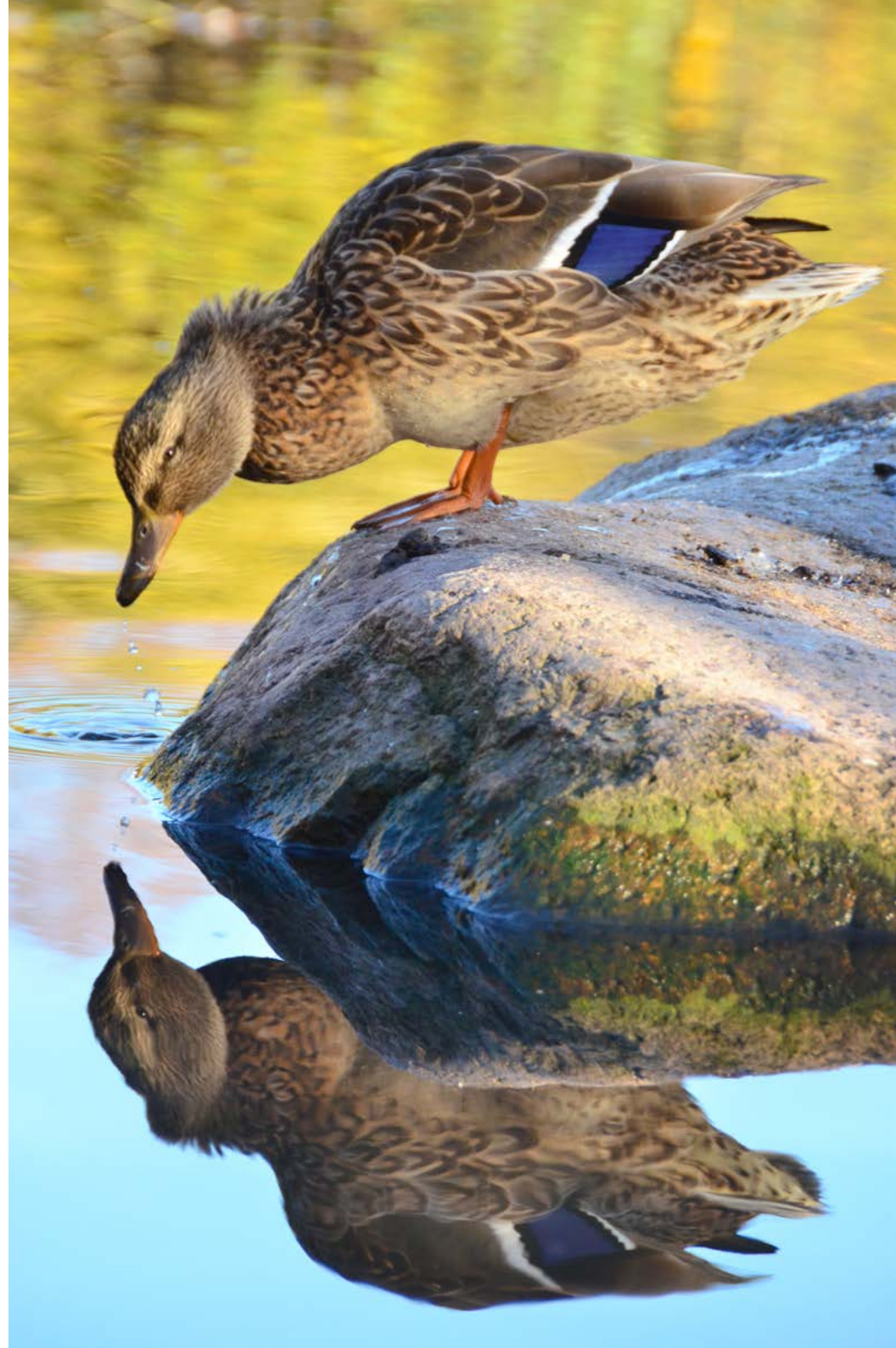
Vuosi 2022 oli Vantaalla lintujen vuosi. Vantaa aloitti teemavuosien vieton vuonna 2015, ja linnut on järjestyksessä neljäs luontoaihe purojen ja jokien, lähimetsien ja ötököiden jälkeen.

Aikaisempien vuosien tapaan teemavuoden toiminnassa olivat isossa osassa ympäristökeskukseen palkatut lähiluonto-oppaat, jotka järjestivät luontoretkiä ja muuta toimintaa. Yksi lintuvuoden päätapahtumia oli lintuaiheinen kuvakilpailu, Lintujen syksy, joka toteutettiin yhdessä Tringan ja SLL Vantaan kanssa. Lintuvuosi oli näkyvästi esillä myös lastenkulttuurin toiminnassa. Myös Vantaan luontokoulu oli mukana teemavuodessa.

Lintuvuosi toteutettiin kepeämmällä organisaatiolla kuin aikaisemmin. Ei enää perustettu teemavuoden projektiryhmää puhumattakaan ohjausryhmästä, vaan lintuvuoden alkajaisiksi pidettiin kiinnostuneiden kesken suunnitteluryhmän Teams-kokous, jossa hahmoteltiin vuoden ohjelmaa. Jokainen yksikkö on osallistunut lintuvuoteen sen mukaan, kuin on ollut mahdollista muun jokapäiväisen toiminnan ohessa poikkeuksena ympäristökeskus lähiluonto-oppaineen, jotka nimenomaan palkattiin teemavuotta ajatellen.

Jokaista luontoteemaa on vietetty kahtena peräkkäisenä vuonna, ja linnut jatkavat teemana myös vuonna 2023.

Kuva: Lintujen syksy -kilpailu, Jani Lehtonen

SUUNNITTELURYHMÄN KOKOUS 25.1.2022

Suunnitteluryhmä:

Barongo Rebekka

Ervasti Sanna

Kankkunen Paula

Koivisto Andreas

Honkanen Jarmo

Lahtinen Sonja

Lindroos Sonja

Mäkilä Sirpa

Rantalainen Sinikka

Suotula Marika

Örri Liisa

Lähiluonto-oppaat:

Milla Sigg

Samuel Haaranen

Kuva: Lähiluonto-oppaat

LÄHILUONTO-OPPAIDEN RETKET

Lähiluontoretket lisäsivät ympäristökasvatuksen määrää Vantaalla. Vuoden 2022 ohjelmassa tarjolla olevia retkipaketteja oli kolme: saturetki, linturetki ja taideretki, joista vähiten kysyntää oli taideretkillä. Saturetkeen kuului lintuaiheinen satu variksesta ja käestä, mukana oli myös pehmoleluversiot tarinoiden hahmoista. Sadun ja tutkimuksen lisäksi retkiin sisältyi erilaisia lintu- ja luontoaiheisia leikkejä ja pelejä, esimerkiksi lintubingo. Leikkeihin kuului muun muassa pantomiimi ja lintuhippa. Värikorttien avulla etsittiin luonnosta syksyn värejä.

Retkille osallistuneiden lapsien ikähaarukka oli noin 5:stä 13:een vuotta, ja pidimme retken myös yhdelle aikuisryhmälle. Retkiä mukautettiin ryhmän iän ja toiveiden mukaan. Osa ryhmistä toivoi enemmän ohjattua toimintaa, kun taas osa enemmän itse tekemistä. Retkillä tehtiin aistiharjoituksia ja käsiteltiin jokamiehenoikeuksia ikätasolle sopivalla tavalla. Kiikarihankinta osoittautui erinomaiseksi, sillä nuoret innostuivat retkillä kiikareista ja pitivät niiden läpi katselua mieleisenä, vaikka lintuja ei joka retkellä merkittävästi näkynytään. Käytimme retkillä myös luuppeja, joilla tarkasteltiin esimerkiksi hyönteisiä ja kasveja.

Lähiluonto-opas Milla piti kaksi retkeä kehitysvammaisryhmille, toisen Viertolan koulun ryhmälle ja toisen Käenkukan vammaispalvelujen yksikön aikuisryhmälle. Retkillä painotettiin itse tekemistä, esimerkiksi lintujen tarkkailua kiikarien avulla ja ötököiden katsomista luupilla.

Kuva: Lähiluonto-opaat

Retkihakemuksia tuli syksyllä 40, ja lisäksi sovimme muutamista retkistä erikseen. Yhteensä retkivaroituksia tehtiin noin 35. Päiväkotij- ja kouluryhmiä osallistui retkille jokseenkin saman verran. Kiinnostus oli suurta, mutta hakemusmäärä pieni, koska mainostus hoitui tällä kertaa eri tavalla. Wilma-viestillä mainostaminen ei ollut tänä syksynä mahdollista opettajien suuren viestimäärän takia, joten retkimainokset ja ilmoittautumislomakkeet välitettiin ekotukihenkilöiden ja päiväkotien johtajien kautta.

Lähiluonto-oppaat osallistuivat lisäksi Itämeripäivän viettoon toimimalla Itämeri-aiheisen kysymysradan oppaana, mutta radalla ei juurikaan ollut kävijöitä. Tulevina vuosina kattavampi mainostus on varmasti tarpeen, koska monet kiinnostuneet eivät olleet saaneet tietoa tapahtumasta. Lähiluonto-opas vieraili myös Kivistön kyläjuhilla lauantaina 17.9. vastaamassa Kivistön asukkaiden luontoaiheisiin kysymyksiin.

Kuvat: Lähiluonto-oppaat

LINNUNPÖNTTÖTALKOOT

Tikkurilassa

Tikkurilantorilla rakennettiin talkoovoimin linnunpönttöjä tiistaina 20. syyskuuta. Pääosin pönttöjä rakennettiin tiaisille, muutama kokeneempi rakentaja naputteli kasaan myöskin avomallisia pönttöjä sekä yhden puukiipijän pöntön.

Tapahtumaa markkinoitiin Facebookissa, Vantaan Sanomissa, internetissä, sekä Tikkurilan kauppohen ilmoitustauluilla. Tapahtumaan osallistui odotettua enemmän ihmisiä ja puutavaraa ei jäänyt montaa metriä jäljelle.

Pääosin rakentajat olivat eläkeläisiä ja lapsia, mutta kaikenikäisiä talkoolaisia oli paikalla. Työkaluja sekä työpöytiä olisi voinut olla enemmänkin koska rakentajaa riitti.

Tuleviin pönttötalkoisiin voi varautua vielä kattavammin. Pönttöjen rakentaminen selvästi kiinnosti vantaalaisia. Tapahtuman houkutusta lisäsi rakennusmateriaalien tarjoaminen, opastus rakentamisessa sekä mahdollisuus viedä valmis pönttö mukanaan ja ripustaa se haluamaansa paikkaan.

Kiinnostuneille vantaalaisille, jotka eivät ehtineet rakentaa pönttöä jaettiin ohjeita pöntön rakentamiseen, ripustamiseen ja huoltoon.

Kuva: Lähiluonto-oppaat

Rekolassa

Rekolan koululla rakennettiin 110 linnunpönttöä koulun 110-vuotisen syntymäpäivän kunniaksi. Vantaan ympäristökeskuksen lähiluonto-opas oli avustamassa puukäsityön tunnilla erikoisempien pönttöjen rakentamisessa.

Ennen rakentelua keskusteltiin, miksi on tärkeää rakentaa linnunpönttöjä ja miksi linnut ovat tärkeitä eläimiä, myös meille ihmisille. Keravanjoen rantaan tarkoitettu telkän pönttö rakentui hienosti 5-luokkalaisten yhteistyöllä, ja puukiipijän pönttö valmistui malliksi tuleville puukiipijän pöntöille.

Lapset kokivat onnistumisen iloa, kun omin käsin rakennetut pöntöt valmistuivat opettajan ja luonto-oppaan avustuksella.

Pönttöjä on ripustettu koulun läheisyyteen, ja tulevaisuudessa telkän pönttö ja loput pöntöt pääsevät Keravanjoen läheisyyteen ja Matarin kuntoradan ympäristöön.

SYKSYN LINNUT MUKANA KUVAKILPAILUSSA

Lintuvuoden ohjelmassa oli kaikille avoin valokuvakilpailu, Lintujen syksy. Vantaan kaupunki järjesti kilpailun yhteistyössä Tringa ry:n ja SLL Vantaan kanssa.

Kuvakilpailuun sai lähettää syksyn 2022 aikana Vantaan alueella otettuja lintukuvia. Kilpailussa oli kaksi sarjaa; avoin sarja ja alle 16-vuotiaiden nuorten sarja. Kisaan otti osaa 66 valokuvaajaa, jotka lähettivät yhteensä 143 kilpailukuvaa.

Nuorten sarjan suosio jäi vähäiseksi, kun kilpailukuvia saatiin vain neljältä osallistujalta. Siitäkin huolimatta kilpailun tuomaristo, johon kuuluivat Vantaan kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine, lintuvalokuvaaja Micha Fager ja lintuasiantuntija Jouni Lamminmäki, sai järjestykseen palkittavat kuvat.

Voittajat

Avoimen sarjan voitto meni Miro Soranivan kuvalle pikkulepinkäisestä. Nuorten sarjan voittaja oli Sara Armah urbaanilla naakkakuvallaan.

Kilpailun kummankin sarjan kolme parasta palkittiin ympäristökeskuksessa 14.12. järjestetyssä palkintojenjakotilaisuudessa. Palkitut saivat tilaisuudessa mukaansa muistoksi A3-kokoiset painetut versiot omista kuvistaan.

Kuva: Lintujen syksy -kilpailu, Miro Soraniva

Kuva: Lintujen syksy -kilpailu, Jarmo Salmi

OPASTETUT RETKET VETIVÄT VÄKEÄ

Pääkaupunkiseudulla oli tarjolla yli sata maksutonta ja kaikille avointa kaupunkien järjestämää opastettua luontoretkeä. Vantaan osuus oli 24 retkeä, ja niistä kuusi oli nimenomaisesti linturetkiä. Perinteisesti Vantaan retkillä on huomioitu kaikki kiinnostavat vastaantulevat luontoasiat. Luontoretket ovat luontokokemusten lisäksi tärkeitä sosiaalisena tapahtumana: retket ovat turvallinen tapa tavata uusia ihmisiä. Pääkaupunkiseudun retkikalenterin Vantaan-retkillä oli yhteensä 399 osallistujaa.

Lisäksi Vantaan kaupunki järjesti yhdessä Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistyksen kanssa kaksi linturetkiä. Kevään retkeä Hakunilan kartanon maisemissa markkinoitiin linturetkenä aloittelijoille. Kaikki muutkin olivat tervetulleita, mutta kynnys osallistua retkelle saattoi olla alempi linnuista vain vähän tietäville. Toisella SLL Vantaan opastamalla retkellä syyskuussa suunnattiin seuraamaan lintujen syysmuuttoa Krakanpellolle Keski-Vantaalla. Myös Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa järjesti kaksi retkeä: Lasten linturetki ja lintujen syysmuuttoretki.

LUONTOKOULUSSA LINTUAIHEITA

Vantaan luontokoulussa on tarjolla luonto-opetusta ja ympäristökasvatusta kouluille ja päiväkodeille. Teemavuosi lisäsi luontokoulun tarjonnassa ”lintunäkökulmaa”. Yksittäisten opetuspäivien ohjelmassa oli mukana lintuaiheinen saturetki, josta pääsi osalliseksi keväällä 30 ryhmää 467 osallistujineen ja syksyllä 10 ryhmän yhteensä 300 osallistujaa. Retkillä oli lasten mukana aikuisia.

Luontokoulun muillakin retkillä oli lintuteema mukana. Retkillä pohdiskeltiin muun muassa lintujen ravinnon hankintaa ja muutenkin niiden selviytymistä luonnossa. Retkiohjelmassa oli myös lintuaiheisia leikkejä.

Luontokoulun kummiluokkatoiminnassa valitaan joka lukuvuosi noin 15 kummiluokkaa, joille luontokoulu tarjoaa luonto-opetusta tukemaan koulujen ja päiväkotien omaa työtä. Lintuaiheista ohjelmaa saivat kuulla ja kokea lintuvuoden keväällä 15 kummiluokan 319 osallistujaa.

Luontokoulu myös tarjoaa kurssitusta opetuksen ja kasvatuksen ammattilaisille. Keväällä pidettiin Västäräkistä vähäsen -menetelmäkurssi linnuista. Siinä osallistujille, kymmenelle opettajille ja varhaiskasvattajalle, esiteltiin erilaisia toiminnallisia menetelmiä lintujen opiskeluun.

Kuva: Anna Avellan / Luontokoulu

LINTUJEN TEEMAVUOSI VANTAAN LASTENKULTTUURISSA

Vantaalla sijaitsee kolme Lastenkulttuurikeskusta: Pessi Tikkurilassa, Toteemi Myyrmäessä ja Pyykkitupa Hakunilassa.

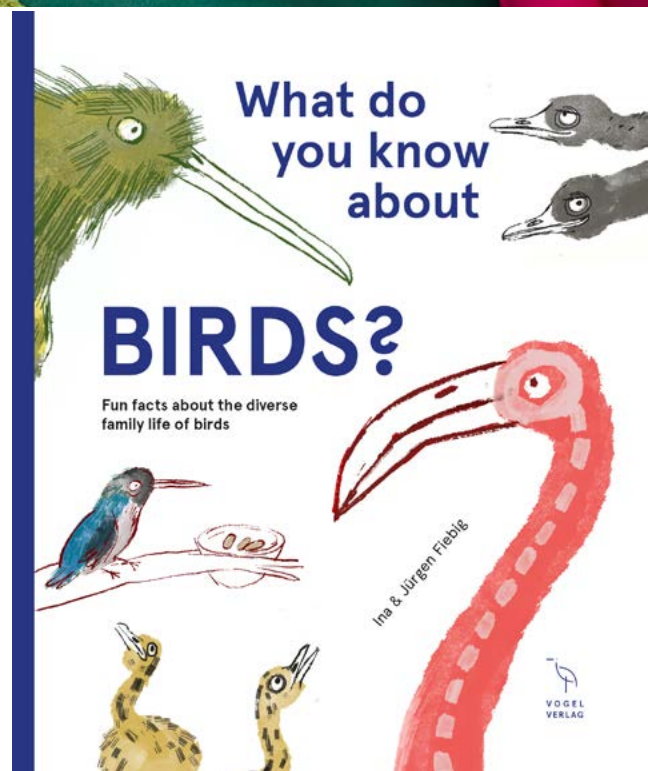
Pessissä linnut

Lintuteemavuonna Lastenkulttuurikeskus Pessissä juhliitti Kolibrí-festivaalin siivin monikulttuurisuutta. Kulttuurikeskus Nihon kanssa järjestetyn festivaalin sisällä tarjottiin BIRDS PERSPECTIVE: family life through the birds lens -työpajoja, joissa pohdittiin lintujen perhe-elämää lintuperspektiivistä. Työpajan ohjasi kuvittaja – ja omistautuneen ornitologin tytär – Ina Fiebig. Ohjausta oli työpajassa tarjolla englannin, saksan ja espanjan kielillä. Työpajoissa sukellettiin taiteen tekemisen kautta Inan informatiivisiin ja lintuteemaisiin lastenkirjoihin.

Lastenkulttuurikeskus Pessin syksyn viimeinen näyttely Tuntupolku sai alkunsa vuodenajoista ja näyttelyn kevätosiossa olikin esillä erilaisia lintuja, jolle taaperot saivat etsiä kodin seinään ripustetuista linnunpöntöistä. Yhteenkuuluvat linnut ja pöntöt olivat samaa väriä keskenään. Lisäksi Tuntupolun yhteydessä oli omatoiminen Unilintu-työpaja, jossa pääsi askartelemaan kimaltavia ja pitkäpyrstöisiä lintuja.

Kuva: Tuntupolku, Sercan Alkan

Kuva: Birds perspective, Ida Fiebig

Tikanpojan runoleikkiä ja varjoteatteria vuoren ikävästä

Vantaan Sanataidekoulun Tik tik tikanpoika -runoleikkipajoja järjestettiin Koivukylän avoimessa kohtaamispaikassa osana vauvojen ja taaperoiden Kukkuu! -taidefestaria.

Tik, tik, tikanpoika -runoleikkipajassa opittiin yhdessä lintuaiheisia lastenrunoja. Runoja lähestyttiin rytmisesti leikkien, hyppien, hiipien, piiloutuen, kävellen, tanssien ja taputtaen.

Lintujen teemavuonna Pyykkituvalle ja Pessissä esikoululaiset pääsivät nauttimaan lida Vanttajan Vuori, joka rakasti lintua -varjoteatteriesityksestä. Koskettavassa tarinassa ohikiitävä lintu saa yksinäisen vuoren kivisen sydämen sykähtämään. Ilmaisun välineinä esityksessä käytettiin varjoteatterin lisäksi nukketatterin mahdollisuuksia.

Kuva: Rebekka Barongo

Kuva: Tuntupolku, Heli Arvilommi

Lasten työpajoissa lintuaihe innoittajana

Pyykkituvalla lintuteema oli mukana myös lasten lauantaitapahtumissa, kuten lintumobile- ja lintujen siivin -työpajoissa. Lintujen siivin -työpajoissa animoitiin stopmotion-tekniikalla lintujen unohtumattomia seikkailuja etelässä ja lintujen paluumatkaa takaisin keväiseen Suomeen. Pajoissa hyödynnettiin tekijänoikeusvapaata Biodiversity Heritage Libraryn lintukuvastoa.

Lintumobile-pajoissa hyödynnettiin luonnon- ja kierrätysmateriaaleja ja saatiin aikaan kattoon kiinnitettäviä taideteoksia, jotka elivät omaa elämäänsä ilmavirran mukana.

Lisäksi Pyykkituvalla järjestettiin alle kouluikäisille kivimaalaustyöpajoja, joissa valkoisista saunakivistä valmistui lasten käsissä värikkäitä ja mielikuvituksellisia lintuhahmoja.

Kuvat: Kivilintu- ja Lintumobile-työpajat, Rebekka Barongo

Toteemissa ja Pyykkituvalle järjestettiin koululaisille ympäristötaiteelliset kesäleirit, joissa tutkittiin luontoa ja tehtiin taidetta lintujen inspiroimana. Leirillä taiteiltiin luonnon innoittamia ja luonnonmateriaaleja hyödyntäviä teoksia eri tekniikoilla.

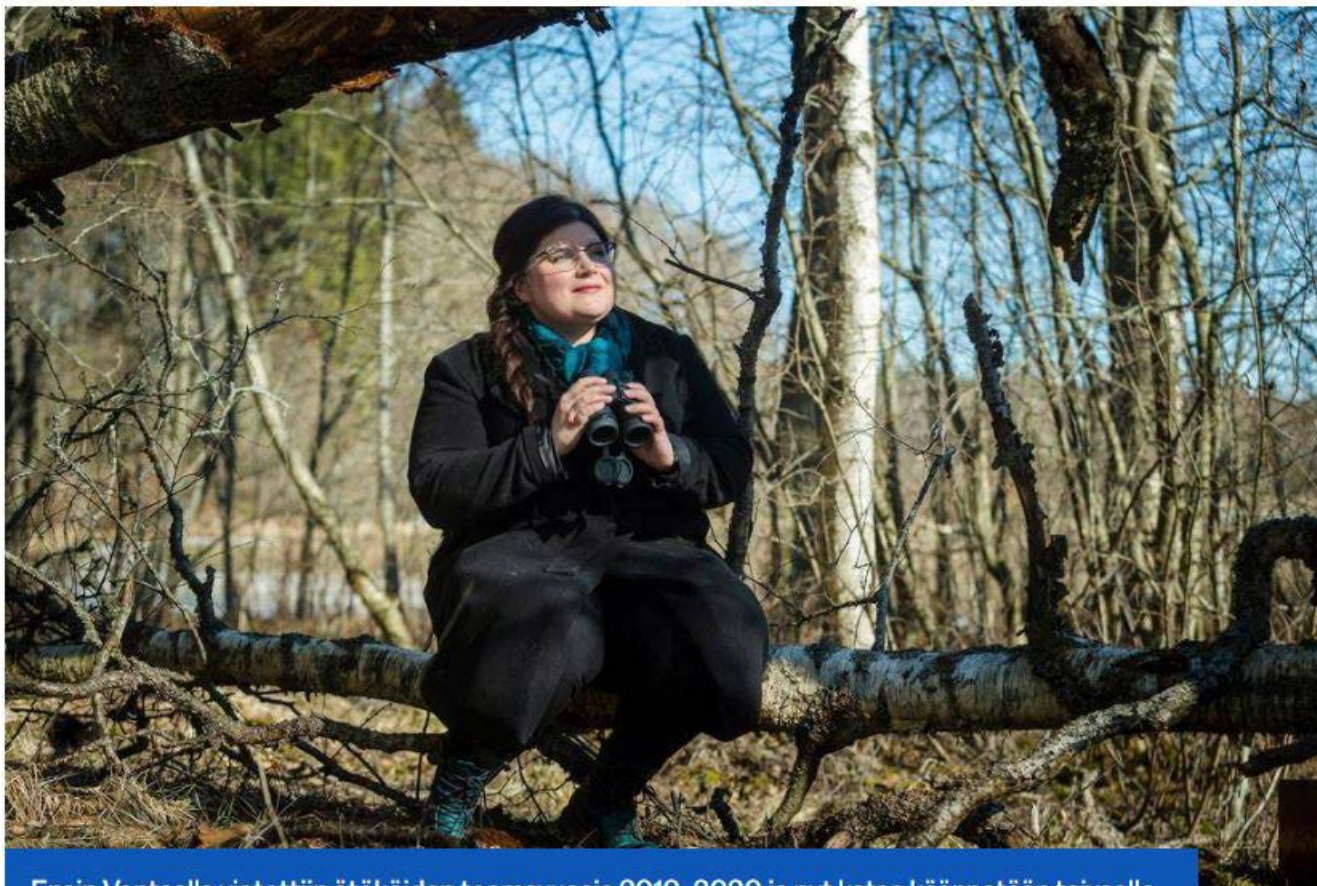
Toteemissa Eronen Art Studion ohjauksessa valmistuneita lasten lintuaiheisia teoksia asetettiin esille ikkunanäyttelyyn. Tekijöiden ikä vaihteli taaperoista nuoriin.

Lisäksi Toteemissa järjestettiin venäjän ja ukrainan kielellä koko perheelle suunnattuja työpajoja, joissa kastanjoista maalattiin koristeellisia pöllöjä. Ohjaajana toimi Ukrainasta kotoisin oleva taiteilija Alona Budina.

Kuva: Linnut-ympäristötaideleiri, piirros Selja, grafiikka Julia

Kiikarit kohti taivasta! Paluumuuttajat valtasivat pellon Seutulassa – "Muuttoaikoina täällä voi nähdä kaikkia Suomessa tavattavia petolintulajeja"

Ensin Vantaalla vietettiin ötököiden teemavuosia 2019–2020 ja nyt katse käännetään taivaalle. Ympäristöasiantuntija Sonja Lahtinen vei meidät Seutulaan bongailemaan muuttolintuja. PÄIVI TUOVINEN

PAIKALLISTA NÄKYVYYTTÄ

Lintuvuosi sai näkyvyyttä paikallislehdessä, kun Vantaan Sanomien toimittaja oli mukana tarkkailemassa kevätmuuttoa ympäristökeskuksen ympäristöasiantuntijan kanssa. Vantaalla ei ole Helsingin Vanhankaupunginlahden tai Espoon Suomenojan kaltaisia laajasti tunnettuja lintupaikkoja, mutta hyviä paikkoja lintujen tarkkailuun löytyy täältäkin. Vantaan Sanomien jutussa tarkkailtiin lintuja Seutulassa.

Seutulan suuret peltoaukeat Vantaanjokivarressa, niin kuin peltoaukeat jokivarsissa muuallakin Vantaalla, ovat parhaimpia muuton aikaisia tarkkailupaikkoja. Pellot vapautuvat metsiä nopeammin lumesta, ja muuttajat löytävät silloin pelloilta ravintoa. Peltoaukeilla ei ole myöskään näköesteitä, joten linnut ovat koko ajan hyvin näkyvissä.

Julkaisija:	Vantaan ympäristökeskus
Kuvat	
etukansi:	Jussi Virkkumaa
takakansi:	Ida Fiebig
Taitto:	Tarja Starast